Государственная библиотека

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет Арадувл 1923 шера декъ

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхенарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 100 (2829). Шинарди, 29 октябрь, 1963 шу. Мах 2 кеп.

XV-гlа ЙОЛА ГРОЗНЕНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

Уск деношка Заводской районерча Ленина цlерахча ДК XV-гlа йола городской конференцин хьалха.

КПСС горкома отчетин доклад йир горкома хьалхарча секретара нов. Беляева, ревизионни комиссе отчет — нов. Киворкова.

Докладан яьлча пренеех къамьалин дир КПСС Заводской районера секретара нов. Лянина, «Старогрозненфтабуровой мастера нов. Шулинина, № 57 йолча школа директора нов. Мальсагова, № 6 СМУ бригадира нов. Кудинова, партийно-пачхьалхенан тlахьошама городской комитета председателя нов. Зинурьева, мехьдаьхта институга ректора нов. Сухарева, локомотивни депо машиниста нов. Шельбетрова, ВЛКСМ горкома секретара нов. Калякина, горисполкома председателя нов. Похвищева, мехьдаьхта институга кафедра заведующе нов. Фильманна, пачхьалхенан комитета председателя нов. Жигалова, Грозненски мехьдаьхта чахдоаккхача завода директора нов. Семеновах, «Старогрозненфтаоператора нос. Магомадова, Грознера горизонта аикало нов. Жебракова. Новогрозненски мехьдаьхта чахдоаккхача завода партийна секретара нов. Путачева, Нохч-Гlалгlай пединститута кафедра заведующе, «Знание» яхача общества правлене председателя нов. Дашукаева, химзавода аппаратчика нов. Андросова.

Конференце къамьал дир КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара нов. Титова. Конференце лакъа лаьцар Нохч-Гlалгlай АССР Лакхенарча Совета Президиума председателя нов. Алмалонов КПСС обкома секретаря Аптяткинен.

Конференци йистенькъачул тlекъа-гlа хиннача горкома аленумо хьалхарча секретарала держар О. С. Белеев, секретарала — П. И. Тонконогови П. И. Латышеви. Пленумо чlоагlдир горкома отделий заведующеше: организационни — Н. И. Полякова, идеологически — А. В. Чишенко, промышленно-транспортни — А. П. Гриценко, административни торгово-финансовни — В. Л. Цазман.

Конференце балхаз йола отчет тlайоагlача номер тlа хургьа.

Дерригдунен журналисташ Кхозлагlа вІашагlкхийттача дакъа лоацаш хиннарашца 1963-ча шера 25 октябре

НОВКЪОСТА Н. С. ХРУЩЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Хьалхарча кепа йоазон тlа хоьм баьчча тайпара, 25 октябре Кремле СССР Министрий Советен Президателна Н. С. Хрущева къамаьл хиннад Дерригдунен журналисташ Кхозлагlа вІашагlкхийттача дакъа лоацаш хиннарашка. Цунах СССР журналистий Союзо мехкарча Советски Союзе вена доаккхаргда журналисташ Африка, Латински Америка, Азе, Европа дукхача мехкашкара 50 соагlа журналист, хІаьта ишта Дерригдунен вІашагlкхетача хиннача советски журналистий делегаце членаш, центральни газетий, журналий, радиов телевиденен редактораш.

Къамаьл пІадолалуш нов. къост Н. С. Хрущев Кхозлагlа Дерригдунен журналисташ вІашагlкхийттача дакъа лоацаш хиннарашка моаршал а хьаттар цар чlоагlтlа аьттув балар доаш ловца а баьккхар. Цуз тlехьагlа цо жопаш тийлар журналистий хаттарашта.

Лохе кепа тох Н. С. Хрущева юхьханца къамаьл пІадолалеш аьнна деташ а журналисташа дьаьча хаттарашта тийина жопаш а.

* * *

Деза новкъостий, господаш доттагlийй!

Сона дика хет тахан дунен дукхача мехкашкарча кепа йоазон, радио, телевидене оригинал викалаш долчча дийца, журналисташа, вІашагlкхетарша. Цунах сона ца пІакъа а дІайха моаршал ду Дерригдунен журналистан Кхозлагlа вІашагlкхетаре дакъа йоазош хиннача, массе а континенталий 70 паччахьалкхен демократически новкъостий викалашка. (**Чlоагlга тlоаран тох**).

Шун бе доаллн иза бола терз — деша терз. Шолй хьакъьаран къахьегаш, шолй талант оаш, профессинни журналисташа, хетаю доккхийча гlулакхашта, дика чухь ала хІамат миллионаш болча дешарашка, ладувІарашка, хьежаржка дІа а дувцаш. Дукхача дакъе шун балхах тийша да общественна дагардараш, тальа уйлаш. Шун декъар — дерригдунен журналисташ тlа йеташ доза социальни гlулакхаш дикагlа кхетадара наха новкъостад дар.

Вай дах Інлмеи техникен, экономика а культура а чlоагlга дергlаухача хана, дукхе социалистически болхлой болама, халхъашца лоаттабева къамийкортамукъалхен къосвсама лоархlам тlа-тlа дукхагlа дергlаухача хана. Цу доллача хІамаша боарам боаннаеш чlоагlга сиху истори дергlаучашхьабаька берригга янкъ.

Дагаха гоамача империалистически, колониальни Іазапа зІанарашт тедаш йола, халкъашца лоаттабева къамий - кортамукъалхен къосвсама дуІаш хьуоьш йола сийлахь - йоккха ха я вай дахар. Цу сийлахь-боккхача а нийсон а къосвсама вежарий новкъостал ду дунен социалистически цанчашкалхенан содружества, берригга дунен комунистически болама.

Дунен социалистически системе, дунен халкъашта юкъера болхлой болам, халкъашца лоаттабу къамий - кортамукъалхен къосвсама вІашагlа а хиийтта цхьаьнгlаьнна ластар — иза да дунен империалистически система бухбоахар а йохьер а, адамий социальни прогресс хулийтар.

Империализмаи агрессеи вигашта духьала лоаттабева къосвсама доахача вай вокъарча толамаша вайна бокъо ду машареи социализмаи низашта могаргда империализма агрессивни низаш юхакъовла вина хета. Истори дергlаахара наьха машар йоьхьа низашта тlа-тlа дукхагlа влияни еш хиларга дола тешал да ядерни тохкамаш цхьаьолча дакъе декъара хьакъьаркарча Москвенко Договора кулгаш яздар а ма хьалхара толам кхы а баьккхий-ра дукха Советски правительства, социалистически мехкий правительстваша, кхыма паччахьалкхенашта дІахо чакхдоахаш дола гlулакхаш а.

Тайп-тайпара социальни строи йола паччахьалкхенаш машаре яхарах йолча ленински принципаца леламо Советски правительстван вай партеи дошл арахьара политика массеза а. Дерригн экторн дергlаухаш тохкамбаь айза йола-ю-принцип вай дІахо-а-гаш ца йоазийтар вахаре чакхйоазаргlа.

Демократически журналистий деклар — адамий социальни прогресса гlулакхаш юкъе, машар бІехьан долаш, дерригга халкъашколониальни Іазапах муьқа а даьха къаман пархІато яккхар духьа доаттабева къосвсама юкъе шоашкара доаттгlаш дола дакъа лацар.

Дукхача мехкашка хиннад шо. ХІана Советски Союзе шоаш долаш шуга йиш я тха халкъа бахар, коммунизма сийлахь идеалаш чакхъяхар духьа цо доаттабу къосвсам а по хьега къа а шоашта довза.

Сайца вІашагlкхетар а журналиский хаттарашта жоп далар а дехаш цо да аьнна чlоагlга сайга хоьмы биче, о раьна хІама шуна. Цу тайпара вай тахан вІашагlкхийттаз. Морша лу аз шуга.

50 соагlа хаттар деннад сога Кхозлагlа Дерригдунен журналисташ вІашагlкхетаре дакъа лоацаш хиннарашкара. Дукхха хаттараш массехьаза деш а цхьа темаш хьехаеш а хиларах, уж хаттараш вІашагlкхоа мегардолаш да, хІаьта со царна лоацаш жоп дала а хьожаргаш. (**Тlоаран тох**).

Хьалхарча группа чу доагlа Кхозлагlа Дерригдунен журналисташ вІашагlкхетарша дувзаденна доле деташ.

Йолалгlчун чу — Московски Договорца а дунен халкъашта юкъера кхоохкам дІахо кlаьдкъах йолча перспективашца а дувзаденна доле деташ.

Кхоалгlчун чу — къмий-кортамукъалхен къосвсам а проблемаш.

Йнъагlчун чу — дунен комунистически болама деташ.

Пхелгlчун чу—Советски Союза чурча гlулакхашта а кхыча социалистически мехкашкара доагlаш дола деташ.

ХІана шун хаттарашта жоп далар кийча ва со. Нагахьа саина шо духьала деце, хаттарашн журналистий Союза председателна нов. Сатюкова Іодешар дехьаргдараз.

ХАТТАРАШ. **Рамон Пименталь Агилар** («Пренса Латина», Мексика): Фу хет хьона Средиземни форца тlа дукха хи йоацлаш Кхозлагlа Дерригдунен журналисташ вІашагlкхетарах хьахиннарех?

Мигель Коста Фильо (Бразили): Миштаг ду вІашагlкхетаро общественота ви влияни?

Леопальдо Пинсон Варгас (Калумбий журналистий къамаьл комитета председатель): Нагахьа саина капиталистически дунен чуьх прессах магнаташа достам телаш йола иза бола индустрин индиале, хьона фу хет, г-н Председатель, соно юкъостаза дергlа халкъий лоІам кхайкабеш йола паргlата пресса хьаьра, къаьстта а дегlаухаш даттача мехкашка?

Н. С. Хрущев: Таханаро вай беседа дІайолаеча хана, а цкъа хьехьадаргlо из доно. Аьвна чу тlа сайна хеташ дола массеех хІама дІатlатоха бесам бар са.

Эггара хьалхарча са безам бо коммунистически йоацача пресседгара викалаш а лоархlам цхьаьна хІама кепа тоха. Дукхагlа денали къонахчаьл долаш болча журналисташа тишад капитала чуотта, шоашт хьабьнача класса зе хургlолча оагlорахьа шоай тlелаятах пайда ецийтаз. Капитала мехкашка цу тайпара нах чlоагlга готбаь хьувзабеш моттигаш хуьт каст-каста.

Цхьабакъда, болаш бо, шоаш ма харра, шоай хьашташ кхоьхьаш хилчен шоашта пайда хилчен кхы хьашподаш а бола деназа доаца журналисташ. Цунах хетта аьчча, бурбузенза хов «доцо галена», доллара е стерлинга гlулакх деш бараштта мах бала.

Са безам бар кепа йоазон класс оамал лаьцаш из тайпа сайна хьатар журналисташа гуччаьа дlаьа ала.

Боккъалдар аьчча, аз хьисап бу ухьаза гулбенна рад тайп-тайпара нах хилара. Образно аьчча, журналисти ноев ковчега хьежаш да ухьаьра дар, тайп-тайпара достамий пресса викалашо хиларах.

Тайп-тайпара достамаш долча журналистий юкъера фу хиларах йиш я?

Гучох, эггара хьалхарча, уж да машара а тайп-тайпара социальни строин йола паччахьалкхенаш машаре яхара а тlехьа доаттабе, ча къосвсама деташ. Из — гергга цхьаьнгlаьнна хьежаш да — гlулакхаш, къосвсам тlа йола проблемаш боьшоша машре дахара принципашца хьежаж пачхьалкхенаша къосталаназа дергlоашаш дола кхы тайпа деташ машара пачхьалкхенаш къосталар духьа доаттабу къосвсам. Хьатараш ухьаза цхьатара хилар мегара, радиога, телевиденета гlолла халкъий сахкетам чу йоссае гlерг экспулуатараш. Монополисташа хилинза дергдоаташ да цу тайпара хьакъьаз, идеаш чудосседалгра, антагонистически классаш йоацаш санна, къамаьна чухь цхьа гармони, къхьегамахой Іехабара йола, шоай боккъонаш бахьан долаш доаттабеча къосвсама нах къа гlа уж дІабахара йола паччахьалкхен гармони цхьаьнгlаьнна хиларах.

Монополисташа, империализма идеологаша из дувц эггара хьалха хІанз а шоай классо ви низ, империализмаа духьала классоан къосвсам доаттабеча кхъьегамгой клотабанна барт ца хилар кхетаделна болча нахах.

Производства средствах шоай доалахьа хилараех экспулуатарий класса бе йоахх кепа йоазон, радио, телевидене средствах а, вешта аьлча цун доалахь я дукха нах тІаберзабеш йола шийна пайдана йола оагlорахьа белгталара общественни уйла вІашагlкхьаьнна, хьаьккала лоастам бала из гlерташ йола средствах.

Ший идеологически балха юкъе лоархlамера моттиг кепа йоазонна; радиона, телевиденена къоастаю империализмо, нах Іехабар духьа пайда эц ерригача методехи приемехи, классоан къосвсам тоттабеху къьаьгамхошта духьала.

Цудухьа, шоай лоІам бахьан долаш къосвсам доаттабеча къьегамхошта, халкъашта геттара чlоагlга лоархlамеб да кепа йоазон, радиона, телевиденена къоастаю шоай хулгга, царга гlолла империализманаен колониализманен духьала къосвсам доаттабе йиш хургlолаш.

Цхьабакъда, капиталистически общественра дукхагlбарийн, вешта аьлча доктринашкой, йолаеш гlабарийн, вешта аьлча экспулуататорий, торонаш тайп-тайпара я пропаганда, радио, кепа йоазон, телевидене средствата. Къмметтел дош лаьцаш йола паргlато, кепа йоазонна паргlато кхайкаеш конституци а долаш доаттабе, демократически оалача буржуазни мехкашка а цхьабарий доалахь кепа йоазон, радио, телевидене средствай я, кlаьгга вокъо йолаш цунах пайда эца торо йоацаш, е, яле а, геттара кlезнига йоалаш. Цунах доалл керттердар.

Журналисташ бизза шоашта хетарийн шоай декхарийн мукъа бахьана дерг экспулуаторски классаш. Къмметтел халкъа юкъера хьабьнача тешамерча журналистий халкъа гlулакх де безам хилча а, из де йиш йолаш бац уж нагахьа, цар торо ви шоай кепа тоха безам болаш йола lХама кепа тоха. Дукхагlа денали къонахчаьл долаш болча журналисташа тишад капитала чуотта, шоашт хьабьнача класса зе хургlолча оагlорахьа шоай тlелаятах пайда ецийтаз. Цунах хетта аьчча, бурбузенза хов «доцо галена», доллара е стерлинга гlулакх деш бараштта мах бала.

Са безам бар кепа йоазон класс оамал лаьцаш из тайпа сайна хьатар журналисташа гуччаьа дlаьа ала.

Боккъалдар аьчча, аз хьисап бу ухьаза гулбенна рад тайп-тайпара нах хилара. Образно аьчча, журналисти ноев ковчега хьежаш да ухьаьра дар, тайп-тайпара достамий пресса викалашо хиларах.

Тайп-тайпара достамаш долча журналистий юкъера фу хиларах йиш я?

Гучох, эггара хьалхарча, уж да машара а тайп-тайпара социальни строин йола паччахьалкхенаш машаре яхара а тlехьа доаттабе, ча къосвсама деташ. Из — гергга цхьаьнгlаьнна хьежаш да — гlулакхаш, къосвсам тlа йола проблемаш боьшоша машре дахара принципашца хьежаж пачхьалкхенаша къосталаназа дергlоашаш дола кхы тайпа деташ машара пачхьалкхенаш къосталар духьа доаттабу къосвсам. Хьатараш ухьаза цхьатара хилар мегара, радиога, телевиденета гlолла халкъий сахкетам чу йоссае гlерг экспулуататораш. Монополисташа хилинза дергдоаташ да цу тайпара хьакъьаз, идеаш чудосседалгра, антагонистически классаш йоацаш санна, къамаьна чухь цхьа гармони, къхьегамахой Іехабара йола, шоай боккъонаш бахьан долаш доаттабеча къосвсама нах къа гlа уж дІабахара йола паччахьалкхен гармони

Дерригдунен журналисташ ХкозлагӀа вӀашагӀкхийттача дакъа лоацаш хиннарашца

1963-ча шера 25 октябре

НОВКЪОСТА Н. С. ХРУЩЕВА ДАЬ ХЪАМАЬЛ

(ДӀахоттоар. Доллург ӀочаоагӀе тӀа).

ЦӀахьакха хиннад цӀа ду тӀаһ-нана макет яра формагга диллина а. Ӏ-пакт е безам НАТО-кхийтта-чу дукхагӀа ба Варшавски договора мехкий, ала гӀерт НАТО-на оьхьедогӀача мехкий агрессионагӀга лона низаш. Тамашийна логика я. Массанеха а хоьш ма хий, НАТО-на оьхьедогӀача мехкий а Варшавски договора мехкий а хьакъаргаш ма бохабу цӀа хиннад. Цудухьа хийца мах бе беза хӀанзарна хьалакха тӀом хилча хургӀочуьнг. ТӀом дӀабоаб-беш атта да, цхьабаҳаь, хала да из ноҳсеопабеш. ХӀаьта господашна имперналисташ кхетамца лоар-хӀам бе е беза цун.

Хоьш да, тӀом ца хьоабара хьакъехьа пакт алгга хьаитдалаш НАТО-на оьхьедогӀача Варшавски договора мехкаш а хиндар. Цу мехкий хинна ца Гоьи, дунен тӀа кхы мел лоа мехкаш а.

ХАТТАРАШ Аргентински кена йӀазан болдхой федераце секретара, «Кларин» эцача газета редактора Богами Эдуардо яздинарг Мальвинан (Фолклендан) оьрсийн Советски Союзага шиъ суверенитета тахан кхераш тӀалатташ йоьл алжирски революци лоараш? Председателна Н. Хрущевна фу хет дерригача дунен тӀарча хилхий хазар сахьвозаш лаьцна хьоькхаш алжирски делкъе?

Ма хийна хаттар ду Болгаронга журналисташа нохкачонна Г. Бекова, Х. Урайкина, И. Игнатова, И. Кимльовске а.

Н. С. Хрущев: Советски правительства тӀа ца ала йӀош ца ІаргӀийр тӀом паччахьалкхенга оьхьедогӀа этгача мароккано-алжирски гергаштарча довна ше сагота хиларг.

Йоазув кхувеача хьекане хӀалоаланна из лов. ЦхьабаҳаьтӀа, нагахьа санна цунга кӀоаларгӀа хьекане, из ӀомӀанна, «Іаргалу» шиъ хилар хилар ӀаьнгӀаргӀа?

Колониальни Іалан тӀеракхеччеача хьалхӀй прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан лелдар монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканан шкъа дар аттар. Хьалта, цкъа йӀаха тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ массе тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Ду доаннаца дувзаделлина атта хастаг йиш йолаш а колониазтарна пиъхьанга а шиъ мехкаш а лоттаттабанга кхоьсаре шиъ ма-ре йиллеш мара шоай лолам цӀа бьакхъуча алжирски хьалхагӀа сагото.

Хьалхетар лени да, колониазизма шийна тӀехьалеача шхехнга Алжирага хьекане тӀа лолла доаг-доаг лелиаш машара пъяьхьана па хьоастадеш герга цхьаца хьоастаде мароккански правительства лархӀар. Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Ду доаннаца дувзаделлина атта хастаг йиш йолаш а колониазтарна пиъхьанга а шиъ мехкаш а лоттаттабанга кхоьсаре шиъ ма-ре йиллеш мара шоай лолам цӀа бьакхъуча алжирски хьалхагӀа сагото.

Хьалхетар лени да, колониазизма шийна тӀехьалеача шхехнга Алжирага хьекане тӀа лолла доаг-доаг лелиаш машара пъяьхьана па хьоастадеш герга цхьаца хьоастаде мароккански правительства лархӀар. Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Из доз оалалгара дена духьала та йӀаш лоалӀаза хӀлача цу Іабби шин мехка хьалхий кхоман шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Советски правительства масала а лаьттай, хӀанз а лаьт ухьа паччахьалкхенга воьш паччахьалкхенгий чурга тӀулдухъан юкъе ца гӀертара позишш тӀа, из тӀехьа я кхоьсан тӀа дола дерригача хешаш, цу лаьккх лоазон тӀара хьанаш а, дешаца хьалишталон йолча одгӀанца мехкарга доаг-даш машара пъяьхьана па хьоастадеш герга цхьаца хьоастаде мароккански правительства лархӀар. Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Советски правительства масала а лаьттай, хӀанз а лаьт ухьа паччахьалкхенга воьш паччахьалкхенгий чурга тӀулдухъан юкъе ца гӀертара позишш тӀа, из тӀехьа я кхоьсан тӀа дола дерригача хешаш, цу лаьккх лоазон тӀара хьанаш а, дешаца хьалишталон йолча одгӀанца мехкарга доаг-даш машара пъяьхьана па хьоастадеш герга цхьаца хьоастаде мароккански правительства лархӀар. Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Ма хийна хаттар ду Болгаронга журналисташа нохкачонна Г. Бекова, Х. Урайкина, И. Игнатова, И. Кимльовске а.

Н. С. Хрущев: Советски правительства тӀа ца ала йӀош ца ІаргӀийр тӀом паччахьалкхенга оьхьедогӀа этгача мароккано-алжирски гергаштарча довна ше сагота хиларг.

Йоазув кхувеача хьекане хӀалоаланна из лов. ЦхьабаҳаьтӀа, нагахьа санна цунга кӀоаларгӀа хьекане, из ӀомӀанна, «Іаргалу» шиъ хилар хилар ӀаьнгӀаргӀа?

Колониальни Іалан тӀеракхеччеача хьалхӀй прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан леладу монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Йоазув кхувеача хьекане хӀалоаланна из лов. ЦхьабаҳаьтӀа, нагахьа санна цунга кӀоаларгӀа хьекане, из ӀомӀанна, «Іаргалу» шиъ хилар хилар ӀаьнгӀаргӀа?

Колониальни Іалан тӀеракхеччеача хьалхӀй прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан леладу монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

1961 шера май бетта Советски правительства аралвьхаҳ Ангалерча хьалха йӀаьнгӀаргӀа шиъ тӀа белгалаьккхадар, ерригача паччахьалкхенгий халкъийн дегаоаш ца Партугали ше Англе лоаттабу тӀабра колониальни Іалан тӀеракхеччеача халкъий прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан леладу монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Дунен дерригача халкъий сийлен декхар да Англоа халкъа шиъ механра чехкагга колониазтарнаш тӀабахара тӀехьа, дизза шиъ ладе-ча хьалха а хетта, Англоа халкъа ца ІаргӀийр тӀом сонабе безама оттаар, аьш да.

Дунен дерригача халкъий сийлен декхар да Англоа халкъа шиъ механра чехкагга колониазтарнаш тӀабахара тӀехьа, дизза шиъ ладе-ча хьалха а хетта, Англоа халкъа ца ІаргӀийр тӀом сонабе безама оттаар, аьш да.

Н. С. Хрущев: Советски правительства аралвьхаҳ Ангалерча хьалха йӀаьнгӀаргӀа шиъ тӀа белгалаьккхадар, ерригача паччахьалкхенгий халкъийн дегаоаш ца Партугали ше Англе лоаттабу тӀабра колониальни Іалан тӀеракхеччеача халкъий прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан леладу монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Йоазув кхувеача хьекане хӀалоаланна из лов. ЦхьабаҳаьтӀа, нагахьа санна цунга кӀоаларгӀа хьекане, из ӀомӀанна, «Іаргалу» шиъ хилар хилар ӀаьнгӀаргӀа?

Колониальни Іалан тӀеракхеччеача хьалхӀй прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан леладу монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Йоазув кхувеача хьекане хӀалоаланна из лов. ЦхьабаҳаьтӀа, нагахьа санна цунга кӀоаларгӀа хьекане, из ӀомӀанна, «Іаргалу» шиъ хилар хилар ӀаьнгӀаргӀа?

Колониальни Іалан тӀеракхеччеача хьалхӀй прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан леладу монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба.

Шиъ лоаме хила, шиъ лоаме даха а деҳлаа а йоаьа шиъ бекъо баьхьан дукха халон Іазалга тӀаттача Кене кӀоначхуо лолла хьалхагӀа хиннад массеза деш сомечески ницкъ къастаман.

Кене шиъ лоаме хилар ялар хьакйайкадар да шоай дӀамерча африканскича паччахьалкхенгий деҳлаа Іаҳо тӀакхетарш ерриг а гергнишара кхоьсаре кӀалла шиъ колониальни доала тӀаттадар, муъхьаккхара гӀулвахх тӀехьара процесс Іаҳо яхьарг. -

Шоана хоьш долчча а тайпара, шиъ интернационалиш декларацеллине лолла советски Хьалха деговолда мекхаш а хиндар. Цу мехкий хинна ца Гоьи, дунен тӀа кхы мел лоа мехкаш а.

ХАТТАРАШ Аргентински кена йӀазан болдхой федераце секретара, «Кларин» эцача газета редактора Богами Эдуардо яздинарг Мальвинан (Фолклендан) оьрсийн Советски Союзага шиъ суверенитета тахан кхераш тӀалатташ йоьл алжирски революци лоараш? Председателна Н. Хрущевна фу хет дерригача дунен тӀарча хилхий хазар сахьвозаш лаьцна хьоькхаш алжирски делкъе?

Ма хийна хаттар ду Болгаронга журналисташа нохкачонна Г. Бекова, Х. Урайкина, И. Игнатова, И. Кимльовске а.

Н. С. Хрущев: Советски правительства тӀа ца ала йӀош ца ІаргӀийр тӀом паччахьалкхенга оьхьедогӀа этгача мароккано-алжирски гергаштарча довна ше сагота хиларг.

Йоазув кхувеача хьекане хӀалоаланна из лов. ЦхьабаҳаьтӀа, нагахьа санна цунга кӀоаларгӀа хьекане, из ӀомӀанна, «Іаргалу» шиъ хилар хилар ӀаьнгӀаргӀа?

Колониальни Іалан тӀеракхеччеача хьалхӀй прогрессивни болам яхьа-гонгӀйр, мукъалънанча мехкашца шиъ экономически доал лоаттадар, ун мехкаш капиталистически лараш тӀа социалар йазъяь лоаца ос тайпара тӀулдухъан леладу монополистически тӀоаларага. Империалисташ кулгаш ӀаШагӀгӀьокхачаш ба хӀанз, тӀаһбахаш Алжирах Марокканен шъхера гергнишара лоа йӀаха лолалга ду паччахьалкхенга шиъ ма-ре, тӀулдухъан чакхдаккхар духъа, империалисташ масса тайпара из доз Ӏдоахдо, диъкде тӀаттадар ба

Нов. Н. С. ХРУЩЕВА дав къамаьл

(Яьстелоаьр. Доллаьур 1-чеи 2-чеи оагIоеI тIа).

дегIабоалабарга iа мел яха средствап хIаьа план тIехьхоачашъра рах тха тIаьа хургIарш мецаьсу хинияларе, тIаькха оаха тхоаш ворхIадгIича сигал тIа дальча санна лоархIаргIдар. Гой иштта лелхаништга тIулаххаш! Дика лелхаништга тIулаххаш! Дика лелхаништга тIулаххаш! Дика

СА НИЙСАРХОЙ, МАЙРРА ГІА БАХА!

ТХА хьамсара Ляля, оаха доаккха ду хьох, — яхаш мекха тайп-тайпарча моттигашкара дуккха а кьахьаташ ух иохний эгтара хьалхарча летчицера, вай халкъа майрача, эздийна йоІагга Насуханова-Ляляйга.

— Тхона а лов, Ляля, хьона тара хила, — яхаш душ шоай кьахьаташ тІа иохний ГІалгІайн йиІигашка. Насуханова Ляляс дьша «Правда» яхача гамето ядора: «Ер я Насуханова Ляля — эгтара хьалхара иохний йоІ летчица. Цо ший самолет лелаю форпаштен лоамаштен тІагІолла. Цо ший самолет делаю мух болча а ларъеш сигала хьал ца гІувттатлуча а хана».

Тахан оаха кепа тох Насуханова Ляляй статья. Цу тІа кьхьата хьагойт сийрдача дагалаттачуча бодача йоаккха хинна цхьацІаЙола халонаш, кхоьачашхинна дагалаттар, дьха толамаш. ираз.

...Тхьа хьамсара газет дешараш, ядзе тхоа шоашта хетарех дьяца, мала хила лов шоана. Тхо хьеж цуьн кьахьаташка.

Из йеррига а сен-тІа гІолла дІадоладелар хьадагалаца аттал дан. Книжкаш а доттагІий а: школа хьехархой, шоай говзалга. авиацеч лаггара безам боІа советски адамаш, — мадарра аьлча, уж бар сона кьалха фьалгашка дийцача бесса хеташ хиннеч цу хана селла хозеч турналий дуне хьадийла боІа нах. Дега уйлашка лилла а дахаш дар «Валерий Чкалов» яха художественни фильм; тІий кІала гІолла Чкалова яь полет а, цуи майрал, денал. цунна ший гІулакх-дезар а гойташ йоІа эпизодаш. Уж сона цІакхха а йиш луш яьар.

Авиацеч лаьца сайна коре лел доагІа книжка дешар аз. Массарел а сона хозагІа хийтар дар летчиках-турпалхочох Кожедубах «Гулакх ду Дайнехка» цІи йоІа книжка. Массехьаза юха а юха а дешар аз из. Хьахлиар са эгтара хьалхара самолеташ тІа гІолла фегІа лела безам боІа уйла. Из уйла тІехь-тІехьа тІеаІорІора са дега чу. Дог тІоаггІа деттадала доладора са сигала гІолла йоІа самолет е уллиа тІа гІолла тІавола летчик бІаргтавайна. тІоаггІа цІоггІа тоха дог оттар: «Хозий шоана, сох а хургьа летчик, со а лелаРЬи сигала гІолла», — аьле. '

Летчица хилй аьина са дега чу есса уйлаш даггара хьалдоацар город Джамбуле сона ворхІ сесаташ йоІа. Цо ший самолет делаю мух болча а ларъеш сигала хьал ца гІувттатлучча а хана».

Тахан оаха кепа тох Насуханова Ляляй статья. Цу тІа кьхьата хьагойт сийрдача дагалаттачуча бодача йоаккха хинна цхьацІаЙола халонаш, кхоьачашхинна дагалаттар, дьха толамаш. ираз.

...Тхьа хьамсара газет дешараш, ядзе тхоа шоашта хетарех дьяца, мала хила лов шоана. Тхо хьеж цуьн кьахьаташка.

Из йеррига а сен-тІа гІолла дІадоладелар хьадагалаца аттал дан. Книжкаш а доттагІий а: школа хьехархой, шоай говзалга. авиацеч лаггара безам боІа советски адамаш, — мадарра аьлча, уж бар сона кьалха фьалгашка дийцача бесса хеташ хиннеч цу хана селла хозеч турналий дуне хьадийла боІа нах. Дега уйлашка лилла а дахаш дар «Валерий Чкалов» яха художественни фильм; тІий кІала гІолла Чкалова яь полет а, цуи майрал, денал. цунна ший гІулакх-дезар а гойташ йоІа эпизодаш. Уж сона цІакхха а йиш луш яьар.

1919 — 1923 шерашка. турецкий халкьо кхиччалй мехкий задвагІинкашта духьалга кхамаи-кортамех кьалеп кьоьсам лоаттабеча хамаишта империалисташа деча тІехлотамашта духьала латташ хинача кьоьнача Советски Росселе. кхиморальний материальний гІонвокьосташ дар Турцеча. Цунна оагІув а болаш, мехка лоІам бахьан долаш шІоттІа кьоьсам лоаттабеча Кемаль Ататюркс кутгалца турецки халкьо йохайбо США, Англе, кхыча империалистически державаш кодонизаторски планаш. Юкъарча моастагІчунна духьала лоаттабеча кьок саме ъха а хиларг, йоаеІ а делар сийлахь-воссча Лечин керце олыта вай халкьий лоттагІаш. Ататюрк мел вахьчу хана лаьтта массе оагІорьяча бухзамаш шинна а мехка хьаштана маяккара дар.

Турецкий Республикина ларгІелача Кемаль Ататюрка массеза а Турце кхамаи доІам доаттабераи йоаеІбераи йоаз доарХІамера фактор лаьрхІай Советски Союзашкара зоттагІлаьх. Ше вахьет даьд советско-турецки договор хьежар со паршшота куполга, цуи стропашка. Духха ха алале яйзар сона цуи дуккха а кьайленаш. Теоретически Іомашар, паршшотша толамболлаш а яьча хьалхарча прьяжкана сихха чакхдьлар са. Мел йоаеІа сакъерадлуш, ираз долаш яр со цу деношка. Мазарра аьча, тоаггІа сай когашка тІехьа холуш яцар со.

Лаьхке сийрда сигале. лохе хьамсара лаьтта, гобакьяка тийна, самолета тІара параШоташа Іо а кхоссенна со Іолохлуча хана, сона хетар се цхьаьн лайнера тІа а хийна йоагІаш санна.

Спорт Іомае йолаяро, кхы а тоаггІбир фегарча кема командир хила аз хьалхе денз бьа соцам. Сона ховрз, со тоаггІа тийна а яр, цу дагалаттачуна кхача се соцае низ кхоачаргбоацийга.

Хіьта а сона ховрз, нагахьа санна нанна е гаргарча наха аз дагалаттачун хьакъехь дІахайча, уж духьалбалаш за Іерг боацилга. Из аз яьххча бесса хиЛа а хилар. Мерщинска аргІазарча комисее дІадала кийчаьа дола документаш кора а дьь. нанас уж хІалакдир. 12 прыжок а яь аз сайна говзал хержачуч дуккха а тІехь дар из. Иштта духьалбальар сона гаргара наХ а.

— Сигал тІолла лела кхалкъа тІулакх дац. — йоахар цар сога.

— Цхьакха а дайнадий хьона вайнаьха кхалсаго иззаморг деш. Іайха дагалаттар ший а дийк хьайна ловчча деша гІо. Лор, инженер, хьехархо хила, бакъьа летчица яхар тхона хазаа а ма хазийта..

Сай мекха, Нохч-ГІалгІайче хьа макхахьа а, гаргарча наха се десхе яккха дийначучгга а да дувгІаш, ДОСААФ-а республиканскин Комитете яхар со. Сона хайра, ший аэроклуб цуи ца хилар.

Бакъда, сога аьлар Махачкала я аэроклуба филиал, цхьабакъда мекхарий цига дешаца дІаэшаш.

Из кьахьаташ яздир Москвера ДОСААФ-а Центральни Комитета инарал-лейтенанта нов. Куцевалова а ДОСААФ-а Дагестана республиканскн Комитета председателя полковника нов. Велибекова а цІерах. Эгтара тІехьа а со деша дІаэшарах бола хоам кхьаьар со-га.

ГІулакх цу тІа кхьаьача са нана кхета йолаелар, ше со маьре яхийтача а, аз тІайиша соцам кагбе ший нез кхоачарг ца хилархх. Хьанна ховрз, цу деношка цунна дІа-хинна уйла кеп е ший кьоначалла йирча шераш дагадаьххадар-тешшуна, е цу шерашка ше-шийна хьалхашка уттадаь а кхоачаца цу хулаш дисс а доза дагалаттарашн уйлаьхьа-дагахьар-тешш цунна. Цу хаттара жоп долаулургдац сога. Цхьабакъда. мичча бесса даде а из са лоІама тІайийрзар. Хіанз со— со ишар. Согахьа яр со хІаммга болча хана денз яссаза х хІамаи тІехь сона гІо дьь а. бокхкача безамца со кхеиь а йола са хьамсара нана. са дег тІара доттагІа.

— Шарилата а Іалята а дукхкача хана денз хьадоагІаш дола законаш а телхлеш, фега гІолла полигон яр йоІагга Іоаттар дешар да, яхаш цхьацІадоаккха гаргарчаря бовзачари дувзача кьамабалшата са нанас дала мадоагІара жоп лора.

...ДІайолаелар полеташ. Говза аз инструкторашн командираши бола нн. Черноусови, Шалаеви, Кнышенкон, Архирееви даиман гІо де кийча а болаш іоххе хулар. Шамкка а ДинлургьяЦ сона цкъа дуукхаша кьа-лаг сигле доазув доацача сийчача океана тІа. Шийга яхъяр деш яр машин, цхьан ашарах болх бора двигатело. Иизаза оазаца ас цІогІа деттатар: «Со сигала я!» ТІакхха уйла а яь айса-сайга хьаттар аз: «Сеина ювл со цеи? ГІулакх ишгта хила дезаш а мз дарий хІьата. Адамий ерриг уйлаш кхоачаш хулаш. Советски мехка дахаш ма дий вай». Цу хана кулгашеи когашеи шоашта хьалхх денз ховш дар шоаш кхоачашшора. хІьата бІаргаш приборашка хьежар. Самолет лаьтта Сабосеве йолалу со, цхьабакъда, дог тІоаггІа деттапу: сона хов, аз ема полетага хьожаш дукхха а мех болага. Дика Іолохьелар со, бакъда цІаьхха самолет аьттехьа тей яьлар, 360 градусгага-хьа юха а хьайзар из. Эхь-хийтар сона, цу тайпара ГІулакх сайгара далярах. Вешта. со Іолохьялгара хьежаш хиннача говзача летчикаша сакъерадме бедда ГІайийар со. Цар бе-гаш бора: сов гІадьяхарах посадочни майдан тІа «лезгинка» яха хилхар де дага-м дежадацар хьона? — яхаш.

Са яхар цухь доккхх хІама дар 1958-на шера город Саранскерча Центральни аххапарча-технически школе, инструкторий-летчикий отделене ухьагойт хьехархой коллективо цу кхьаьхьеха лаьрхха балхаш дан хилар.

Кхъхьегамеи производственни дешар школе вІаштІехьдоаккх 5—11 классашка. Классера класса дІаеч ме боал дуккхага сообувьл дешархой кхъхьегамагара бе зам. Шолайла буьзам а болаш дуташколыни мастерскинка дешархошка балхаш. Дешархошка шоай керттера терго тІаерзаю общественна пайданерча балха, оборудовани, металл, кхыйола материалаш кхоачаш.

Производственни дешара заву-ча В. П. Горденков, производстваи заведующе С. С. Шевцова дешара шера юххьехь заказашка хьежка, уж тхога дуккха а ду. балхий планаш уттаю. Шийна, итогарна, сесарна, токарна-станерскеша оцалй берриге болх вІаштІехьбоакхх дешара программага хьежжа. Кхъхьегамэ урокаш тестараши мастерашн хьехархошеи хьежаш. Цхьабакъда. Масала, Центральни приборо-ремонтни мастерскеи денача хьакхашка хьежжа. цуГІехьаГІа мастерскешка цу чертежех оатхалаш хьайт дешархошка. Масала, Центральни приборо-ремонтни мастерскеи денача хьакхашка хьежжа. цуГІехьаГІа мастерскешка цу чертежех оатхалаш хьайт дешархошка. Дешархоша чертежаш тІа а хьежаш хьаю тайпара аинташ, угольникаш, иштта кхьйола оатхалаш. 7-ча классера дешархоша, масала, вІаштаГІйохк Главснабспроса тикказка йохха дІачуухйта станокаш. Іалаьмате тоаггІа дог гІоздьле а гІадбаге а уд дешархой цхьан хьаьл хІамаи тіка чу дІахуьхача. 5—6-чеи классашкарча дешархоша цу барзкъаш хьалъувьха мІараш, гонаш, алтамаш, иштта хьадараш.

ХІамаш тегача мастерскеша массеех шега хьоачашшу ОРС-з заказаш, хьаду спецбарзкъаш, цуи совГІа дьштеп, ноянгоргеп, хьехархоштеи заказаеч барзкъаш а цу пар.

Дуккхача дешархоша гульяй производственни кхъхьегамеи дешараи йола материалаш. 11-ча классера дешархоша Черепахи-чаь Лешпс, Моисеева, ишгта кхыьбарша вІашаГІделлад «Красный молот» заводо лоладаьча чонаха болатахи хІамаш цо ехаш яха альбом. «Тамашийнача хьоасаЙ хІмий» яха альбом кийчаьа 11-ча классерча дешар хочо Башиловас. Тха ерригача школе 70 ба цу тайпара пайдане-ра болх.

Физикеи математикен урокашка хоачашцу КПД (пайданарча балха коэффициент) тахкарах дола балхаш.

ТІоаггІа безам бенна6 тха школерча дешархой производствах, раьза хиле болх уж производстве болх бе. ДІадахача аьхки 9 классера дешархой (токараш) чІоп-ГІа раьза хинна бахар городерча предприятешка (химзаводе. кав электромонтаже, стройуправление, ишгта хьичахьа) балхаш де. Цурех бар Федякин Анатолий. Дамбаров Вячеслав Григорь. Гоголь Валерий. Нуйкин Виктор, Захваткин Вячеслав.

ДуккхаГІа бола дешархой (99. нех 77) дена хайнаб вузашка. Іаьмех цхьабаРаша школе школа Іомаьяча специальностеи дешархоша. Масала, Карайбор Маринас доше майдалг а энаш химически промышленноста лаборантка говзал а Іомаеш яьххлаяр школа. Хіанз из дена ерГа мехкахьа та института технологически факультете (бийсанарча отделене). Болх беш я из Новогрозненски мехдьлатъа чакхдоахача заводе. Токара специальностех болх бер а дешаш а да школа яьххча токараш Филина, Колесникова, столяраш Удалов, Погорелов. барзкъаш тера Іомабена Горянкова, Дегтярева, ишгта кхыбарш.

Школа вахархара бувзам лаьца ГІа «ГІоаггІара хьехархой школа» хила беза массех оагІорьяхьарча кийчбена, производстра Іилма технически лардаш йовзаш, полтехнически знанеш йолаш. Цу хьакъехьа лоарХІамера ГІулакхаш ду тхо школе.

Хьехархой ГІерт дуккхага производственно-технически хІаманзовза, шоай политически знанеш шерье, дешархоша дикагІа кхъхьегамеи производственни дешар хьехара наькъашш вІаштІехьлаха.

ДІахо йолача хана махулладикагІа тоаде лаьрХІад тха хьехархой коллективо дешархой кхъхьегамеи балхаш. Цу дохкхал дора мехкараша еча пилотирование техникех. Николаев кхъьетта раьза вар летчицаш ечь аэроклуча пилотаже. Цу яхьашка дуккха самукъане наьх байзар сона. Аз хХоалагІа моттиг яькъхар, цунах сона бронзови медали хьалхарча степена дипломи делар.

Кастта дакъа лаца дезарга. са дуненьяхьарча яхьашка а, дунен чемпионате а, советски башха-дикача летчика Валерий Павлович Чкалова цІерача кубка розыгрыше а.

24 шу мара дац са, аз хІанзалца цхьаккха турпалеи ІаІмаз а дальш, цхьабакъда хІанзле сона хайнад вахаре ший дагалаттачуча кхача мел хала да. ШарпІатеи Іадатов яздаь а яздаяза а долча. наЬалт хиннача, законаша цхьаьнакъа ден вайнаьха кхалнах хІанз а футтар бу, царна деша а болу бе а, общественни вахара юкъе дакъа лаца а бокъо лац.

Са хьамсара ийсархой, майрра гІа баха вахаре, кхъьсам лоаттабе кхьаьнарча замах юхедисарашца, мамота хьалаха, уж хала дале а, цхьабакъда, доккхий, сийрда дагалаттачуча долха наькъашш. Дай-мехка тешшаме гІулакх дарга долаХа наькъашш. Доккха ираз да уж наькъаш кораздар!

Вайнаьха ххалинаех бола кхы а доттагІий сайна юкъе духха гІа хилар лов сона. Кертердар да цоаи йоаз бахьан кхъьсам лоаттабар, доккхача, хьамсара дагалаттачуна хьа-Косманавт хьийжар оаха еча полеташка. Цо доккхал дора мехкараша еча пилотирование техникех. Николаев кхъьетта раьза вар летчицаш ечь аэроклуча пилотаже. Цу яхьашка дуккха самукъане наьх байзар сона. Аз хХоалагІа моттиг яькъхар, цунах сона бронзови медали хьалхарча степена дипломи делар.

Кастта дакъа лаца дезарга. са дуненьяхьарча яхьашка а, дунен чемпионате а, советски башха-дикача летчика Валерий Павлович Чкалова цІерача кубка розыгрыше а.

24 шу мара дац са, аз хІанзалца цхьаккха турпалеи ІаІмаз а дальш, цхьабакъда хІанзле сона хайнад вахаре ший дагалаттачуча кхача мел хала да. ШарпІатеи Іадатов яздаь а яздаяза а долча. наЬалт хиннача, законаша цхьаьнакъа ден вайнаьха кхалнах хІанз а футтар бу, царна деша а болу бе а, общественни вахара юкъе дакъа лаца а бокъо лац.

Са хьамсара ийсархой, майрра гІа баха вахаре, кхъьсам лоаттабе кхьаьнарча замах юхедисарашца, мамота хьалаха, уж хала дале а, цхьабакъда, доккхий, сийрда дагалаттачуча долха наькъашш. Дай-мехка тешшаме гІулакх дарга долаХа наькъашш. Доккха ираз да уж наькъаш кораздар!

Вайнаьха ххалинаех бола кхы а доттагІий сайна юкъе духха гІа хилар лов сона. Кертердар да цоаи йоаз бахьан кхъьсам лоаттабар, доккхача, хьамсара дагалаттачуна хьа-

Ляля НАСУХАНОВА.
летчик-инструктор.

ДЕШАР, КЪАХЬЕГАМ

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа

Радио: 6.30 — Юрта боацаме болхлонита передача (эрсий меттала); 6.45 — антракт; 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольскаи племяни» газетей обзор; 8.20 — «Сердало» газета обзор; 8.30 — Іуйрайнага конперт; 8.45 — пионерашеи школьникашеи передача (ГІалгІай меттала); 16.00 — радиок телевизионни передачай программа; 16.02— Орджоникидзе цІераяча стадионера спортсменашеи хьежаш; 16.20 — керда хоамаш (ГІалгІай меттала); 16.35 — «Комсомола яьи орден» яха музыкальни передача. (эрсий меттала); 17.00 — «КъабІаседа Кавказа экономическин яхьар» яха радиогазета (ГІалгІай — Іаьрботтерера праволяпи); 17.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Лезгинскеи комсомола 45 шу» — гарюшта дьлъа передача (ГІалгІай меттала); 18.25 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.40— «Шоана, кьонабараш ...»

УКВ: 9.00 — «Комсомольцашдолъюбильцаш» — литературни композиции; 9.35 — ЧІондарган оркестран лаьрХІа Григорина конперт; 10.00 — «Цъьлочий» во дош долаяьш» — кагирхошта йола передача; 10.25 — духовой оркестрах Советски музыка» — радиокомпозиции. Катаргхошта лаьрХІа; 19.35 — Осгровскеи «Безамах йола баллада»; 20.00 — «Іочу-ГІалгІай — ашират»; 20.30 — «Вахаш шоана чакхдьлаьхь ди» яха радиопостановка»; 21.45 — «Поступь мира» — яха Пиитра Сорокинан 70-ча — бокъонца воагІа сагах йола повесть» — Пономкфьева оперетта монтаж; 23.10 — «Халхара сайре» яха конперт.

Хьажа

Телевизени: 12.00 — Кинохуманал; 12.10 — мультипликационни фильмай сборник; 18.20 — передачай программа; 18.25 — телезизионни керттердаш. (нохчий меттала); 18.40 — ленинскн комсомола 45 шу; 19.10 — Октябрьхьалхарча вахте. Репортаж «ГІолла йоІа» (ГІалгІай меттала); 19.00 — «Машаба ГІулакха йола атом» — бакъдолча ГІела хьайна, фильм»; 20.15 — «Комсомольски цІаьнга» конперт; 20.55 — передачай программа; 21.10 — «Эрсий тамаш» — яха художественни фильм (хьалхара серия).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный. Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам.— 2-07-01; бехткочкаша секретарь— 2-41-88, партийни а, комсомольскин, письмойн отделий — 2-25-72;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Кирова фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72;

«Грозненский рабочий» издательства типографии, Революции проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» проспект Революции.

СФ02231. Заказ № 6999.

ДОТТАГІАЛЦА ДАХАР

ШечаГ беса тІа кІай седкъел ахбуттш тІабоалаш йолча байрашкаша хоьчерьга. Турце городашкарчу 29 октябрь. Цу дийнахьа белгалдоаккх мехка тайп-тайпарча моттигашкара дуккха а кьахьаташ ух иохний эгтара хьалхарча летчицера, вай халкъа майрача, эздийна йоІагга Насуханова-Ляляйга.

— Тхона а лов, Ляля, хьона тара хила, — яхаш душ шоай кьахьаташ тІа иохний ГІалгІайн йиІигашка. Насуханова Ляляс дьша «Правда» яхача гамето ядора: «Ер я Насуханова Ляля — эгтара хьалхара иохний йоІ летчица. Цо ший самолет лелаю форпаштен лоамаштен тІагІолла. Цо ший самолет делаю мух болча а ларъеш сигала хьал ца гІувттатлуча а хана».

Тахан оаха кепа тох Насуханова Ляляй статья. Цу тІа кьхьата хьагойт сийрдача дагалаттачуча бодача йоаккха хинна цхьацІаЙола халонаш, кхоьачашхинна дагалаттар, дьха толамаш. ираз.

...Тхьа хьамсара газет дешараш, ядзе тхоа шоашта хетарех дьяца, мала хила лов шоана. Тхо хьеж цуьн кьахьаташка.

Из йеррига а сен-тІа гІолла дІадоладелар хьадагалаца аттал дан. Книжкаш а доттагІий а: школа хьехархой, шоай говзалга. авиацеч лаггара безам боІа советски адамаш, — мадарра аьлча, уж бар сона кьалха фьалгашка дийцача бесса хеташ хиннеч цу хана селла хозеч турналий дуне хьадийла боІа нах. Дега уйлашка лилла а дахаш дар «Валерий Чкалов» яха художественни фильм; тІий кІала гІолла Чкалова яь полет а, цуи майрал, денал. цунна ший гІулакх-дезар а гойташ йоІа эпизодаш. Уж сона цІакхха а йиш луш яьар.

1919 — 1923 шерашка. турецкий халкьо кхиччалй мехкий задвагІинкашта духьалга кхамаи-кортамех кьалеп кьоьсам лоаттабеча хамаишта империалисташа деча тІехлотамашта духьала латташ хинача кьоьнача Советски Росселе. кхиморальний материальний гІонвокьосташ дар Турцеча. Цунна оагІув а болаш, мехка лоІам бахьан долаш шІоттІа кьоьсам лоаттабеча Кемаль Ататюркс кутгалца турецки халкьо йохайбо США, Англе, кхыча империалистически державаш кодонизаторски планаш. Юкъарча моастагІчунна духьала лоаттабеча кьок саме ъха а хиларг, йоаеІ а делар сийлахь-воссча Лечин керце олыта вай халкъий лоттагІаш. Ататюрк мел вахьчу хана лаьтта массе оагІорьяча бухзамаш шинна а мехка хьаштана маяккара дар.

Турецкий Республикина ларгІелача Кемаль Ататюрка массеза а Турце кхамаи доІам доаттабераи йоагІбераи йоаз доарХІамера фактор лаьрхІай Советски Союзашкара зоттагІлаьх. Ше вахьет даьд советско-турецки договор хьежар со паршшота куполга, цуи стропашка. Духха ха алале яйзар сона цуи дуккха а кьайленаш. Теоретически Іомашар, паршшотша толамболлаш а яьча хьалхарча прьяжкана сихха чакхдьлар са. Мел йоаеІа сакъерадлуш, ираз долаш яр со цу деношка. Мазарра аьча, тоаггІа сай когашка тІехьа холуш яцар со.

Лаьхке сийрда сигале. лохе хьамсара лаьтта, гобакьяка тийна, самолета тІара параШоташа Іо а кхоссенна со Іолохлуча хана, сона хетар се цхьаьн лайнера тІа а хийна йоагІаш санна.

Спорт Іомае йолаяро, кхы а тоаггІбир фегарча кема командир хила аз хьалхх денз бьа соцам. Сона ховрз, со тоаггІа тийна а яр, цу дагалаттачуна кхача се соцае низ кхоачаргбоацийга.

Хіьта а сона ховрз, нагахьа санна нанна е гаргарча наха аз дагалаттачун хьакъехь дІахайча, уж духьалбалаш за Іерг боацилга. Из аз яьххча бесса хиЛа а хилар. Мерщинска аргІазарча комисее дІадала кийчаьа дола документаш кора а дьь. нанас уж хІалакдир. 12 прыжок а яь аз сайна говзал хержачуч дуккха а тІехь дар из. Иштта духьалбальар сона гаргара наХ а.

— Сигал тІолла лела кхалкъа тІулакх дац. — йоахар цар сога.

— Цхьакха а дайнадий хьона вайнаьха кхалсаго иззаморг деш. Іайха дагалаттар ший а дийк хьайна ловчча деша гІо. Лор, инженер, хьехархо хила, бакъьа летчица яхар тхона хазаа а ма хазийта..

Сай мекха, Нохч-ГІалгІайче хьа макхахьа а, гаргарча наха се десхе яккха дийначучгга а да дувгІаш, ДОСААФ-а республиканскин Комитете яхар со. Сона хайра, ший аэроклуб цуи ца хилар.

Бакъда, сога аьлар Махачкала я аэроклуба филиал, цхьабакъда мекхарий цига дешаца дІаэшаш.

Из кьахьаташ яздир Москвера ДОСААФ-а Центральни Комитета инарал-лейтенанта нов. Куцевалова а ДОСААФ-а Дагестана республиканскн Комитета председателя полковника нов. Велибекова а цІерах. Эгтара тІехьа а со деша дІаэшарах бола хоам кхьаьар со-га.

ГІулакх цу тІа кхьаьача са нана кхета йолаелар, ше со маьре яхийтача а, аз тІайиша соцам кагбе ший нез кхоачарг ца хилархх. Хьанна ховрз, цу деношка цунна дІа-хинна уйла кеп е ший кьоначалла йирча шераш дагадаьххадар-тешшуна, е цу шерашка ше-шийна хьалхашка уттадаь а кхоачаца цу хулаш дисс а доза дагалаттарашн уйлаьхьа-дагахьар-тешш цунна. Цу хаттара жоп долаулургдац сога. Цхьабакъда. мичча бесса даде а из са лоІама тІайийрзар. ХІанз со— со ишар. Согахьа яр со хІаммга болча хана денз хьадоагІаш дола законаш а телхлеш, фега гІолла полигон яр йоІагга Іоаттар дешар да, яхаш цхьацІадоаккха гаргарчаря бовзачари дувзача кьамабалшата са нанас дала мадоагІара жоп лора.

...ДІайолаелар полеташ. Говза аз инструкторашн командираши бола нн. Черноусови, Шалаеви, Кнышенкон, Архирееви даиман гІо де кийча а болаш іоххе хулар. Шамкка а ДинлургьяЦ сона цкъа дуукхаша кьа-лаг сигле доазув доацача сийчача океана тІа. Шийга яхъяр деш яр машин, цхьан ашарах болх бора двигатело. Иизаза оазаца ас цІогІа деттатар: «Со сигала я!» ТІакхха уйла а яь айса-сайга хьаттар аз: «Сеина ювл со цеи? ГІулакх ишгта хила дезаш а мз дарий хІьата. Адамий ерриг уйлаш кхоачаш хулаш. Советски мехка дахаш ма дий вай». Цу хана кулгашеи когашеи шоашта хьалхх денз ховш дар шоаш кхоачашшора. хІьата бІаргаш приборашка хьежар. Самолет лаьтта Сабосеве йолалу со, цхьабакъда, дог тІоаггІа деттапу: сона хов, аз ема полетага хьожаш дукхха а мех болага. Дика Іолохьелар со, бакъда цІаьхха самолет аьттехьа тей яьлар, 360 градусгага-хьа юха а хьайзар из. Эхь-хийтар сона, цу тайпара ГІулакх сайгара далярах. Вешта. со Іолохьялгара хьежаш хиннача говзача летчикаша сакъерадме бедда ГІайийар со. Цар бе-гаш бора: сов гІадьяхарах посадочни майдан тІа «лезгинка» яха хилхар де дага-м дежадацар хьона? — яхаш.

Са яхар цухь доккхх хІама дар 1958-на шера город Саранскерча Центральни аххапарча-технически школе, инструкторий-летчикий отделене ухьагойт хьехархой коллективо цу хьаьхьеха лаьрхха балхаш дан хилар.

Кхъхьегамеи производственни дешар школе вІаштІехьдоаккх 5—11 классашка. Классера класса дІаеч ме боал дуккхага сообувьл дешархой кхъхьегамагара бе зам. Шолайла буьзам а болаш дуташколыни мастерскинка дешархошка балхаш. Дешархоша шоай керттера терго тІазрзаю общественна пайданерча балха, оборудовани, металл, кхыйола материалаш кхоачаш.

Производственни дешара заву-ча В. П. Горденков, производстваи заведующе С. С. Шевцова дешара шера юххьехь заказашка хьежжа, уж тхога дуккха а ду. балхий планаш уттаю. Шийна, итогарна, сесарна, токарна-станерскеша оцалй берриге болх вІаштІехьбоакхх дешара программага хьежжа. Кхъхьегамэ урокаш тестараши мастерашн хьехархошеи хьежаш. Цхьабакъда. Масала, Центральни приборо-ремонтни мастерскеи денача хьакхашка хьежжа. цуГІехьаГІа мастерскешка цу чертежех оатхалаш хьайт дешархошка. Масала, Центральни приборо-ремонтни мастерскеи денача хьакхашка хьежжа. цуГІехьаГІа мастерскешка цу чертежех оатхалаш хьайт дешархошка. Дешархоша чертежаш тІа а хьежаш хьаю тайпара аинташ, угольникаш, иштта кхьйола оатхалаш. 7-ча классера дешархоша, масала, вІаштаГІйохк Главснабспроса тикказка йохха дІачуухйта станокаш. Іалаьмате тоаггІа дог гІоздьле а гІадбаге а уд дешархой цхьан хьаьл хІамаи тіка чу дІахуьхача. 5—6-чеи классашкарча дешархоша цу барзкъаш хьалъувьха мІараш, гонаш, алтамаш, иштта кхьадараш.

ХІамаш тегача мастерскеша массеех шега хьоачашшу ОРС-з заказаш, хьаду спецбарзкъаш, цуи совГІа дьштеп, ноянгоргеп, хьехархоштеи заказаеч барзкъаш а цу пар.

Дуккхача дешархоша гульяй производственни кхъхьегамеи дешараи йола материалаш. 11-ча классера дешархоша Черепахи-чаь Лешпс, Моисеева, ишгта кхыьбарша вІашаГІделлад «Красный молот» заводо лоладаьча чонаха болатахи хІамаш цо ехаш яха альбом. «Тамашийнача хьоасаЙ хІмий» яха альбом кийчаьа 11-ча классерча дешар хочо Башиловас. Тха ерригача школе 70 ба цу тайпара пайданера болх.

Физикеи математикен урокашка хоачашцу КПД (пайданарча балха коэффициент) тахкарах дола балхаш.

ТІоаггІа безам бенна6 тха школерча дешархой производствах, раьза хиле болх уж производстве болх бе. ДІадахача аьхки 9 классера дешархой (токараш) чІоп-ГІа раьза хинна хаьрча городерча предприятешка (химзаводе. кав электромонтаже, стройуправление, ишгта хьичахьа) балхаш де. Цурех бар Федякин Анатолий. Дамбаров Вячеслав Григорь. Гоголь Валерий. Нуйкин Виктор, Захваткин Вячеслав.

ДуккхаГІа бола дешархой (99. нех 77) дена хайнаб вузашка. Іаьмех цхьабаРаша школе школа Іомаьяча специальностеи дешархоша. Масала, Карайбор Маринас доше майдалг а энаш химически промышленноста лаборантка говзал а Іомаеш яьххлаяр школа. Хіанз из дена ерГа мехкахьа та института технологически факультете (бийсанарча отделене). Болх беш я из Новогрозненски мехдьлатъа чакхдоахача заводе. Токара специальностех болх бер а дешаш а да школа яьххча токараш Филина, Колесникова, столяраш Удалов, Погорелов. барзкъаш тера Іомабена Горянкова, Дегтярева, ишгта кхыбарш.

Школа вахархара бувзам лаьца ГІа «ГІоаггІара хьехархой школа» хила беза массех оагІорьяхьарча кийчбена, производстра Іилма технически лардаш йовзаш, полтехнически знанеш йолаш. Цу хьакъехьа лоарХІамера ГІулакхаш ду тхо школе.

Хьехархой ГІерт дуккхага производственно-технически хІаманзовза, шоай политически знанеш шерье, дешархоша дикагІа кхъхьегамеи производственни дешар хьехара наькъашш вІаштІехьлаха.

ДІахо йолача хана махулладикагІа тоаде лаьрХІад тха хьехархой коллективо дешархой кхъхьегамеи балхаш. Цу дохкхал дора мехкараша еча пилотирование техникех. Николаев кхъьетта раьза вар летчицаш ечь аэроклуча пилотаже. Цу яхьашка дуккха самукъане наьх байзар сона. Аз хХоалагІа моттиг яькъхар, цунах сона бронзови медали хьалхарча степена дипломи делар.

Кастта дакъа лаца дезарга. са дуненьяхьарча яхьашка а, дунен чемпионате а, советски башха-дикача летчика Валерий Павлович Чкалова цІерача кубка розыгрыше а.

24 шу мара дац са, аз хІанзалца цхьаккха турпалеи ІаІмаз а дальш, цхьабакъда хІанзле сона хайнад вахаре ший дагалаттачуча кхача мел хала да. ШарпІатеи Іадатов яздаь а яздаяза а долча. наЬалт хиннача, законаша цхьаьнакъа ден вайнаьха кхалнах хІанз а футтар бу, царна деша а болу бе а, общественни вахара юкъе дакъа лаца а бокъо лац.

Са хьамсара ийсархой, майрра гІа баха вахаре, кхъьсам лоаттабе кхьаьнарча замах юхедисарашца, мамота хьалаха, уж хала дале а, цхьабакъда, доккхий, сийрда дагалаттачуча долха наькъашш. Дай-мехка тешшаме гІулакх дарга долаХа наькъашш. Доккха ираз да уж наькъаш кораздар!

Вайнаьха ххалинаех бола кхы а доттагІий сайна юкъе духха гІа хилар лов сона. Кертердар да цоаи йоаз бахьан кхъьсам лоаттабар, доккхача, хьамсара дагалаттачуна хьа-

Ляля НАСУХАНОВА.
летчик-инструктор.

ТУРЕЦКИ РЕСПУЛЬКИЙ
40 ШУ ДИЗАРГА

Кхыча мехкий цунга доалла дехкхар 1407 миллион доллар ца. Хьара шера шийга доахха деккхаран кредитех йола проценташ токхаш 100 миллион доллар сонна аха тел Турце хІьата иш хул цун экспорта ХІоаллаца дакъа. Цу тайпара бина гулдаьлина, уж деккхарадо цун 2008 шерага кхачаІаца техха деззаш хилар. ХІьата производстве ше йолча боарзам ГІара кхы меттахьалад. Цу тайпарча балаиерча итогашн. бокхкалар кьыча, Греци, Турцкий шекбоах алхха малхбузехьарча империалистически мехкашца. кхьастта а США-ца мара ГІулакх ца леладеча Турце арахьара политика мехкашца хиларах.

Турце кІеззма баш керда Турцин хьежжа. Аташюрка пасекгий сийлахь-боккхача инзах тешш бола нах. Парламенте а. пресса оагІонашш ца а ГІоаггІа критика юн правительства арахьара политически мехкашца, из хІьата хьашташ кхоачашцеи а бокъдар кхыча мехкий реакционни инзий мукъах баха хиларах. ХІанз мехкарча нахха, тІэ-тІа дуккхагІа ДІадехаш да арахьара политически инзх хуьцига, цхьан империалистически мехкашца мара ГІулакхаш ца леладар дутилга.

Машар безача политика лардатІа советско-турецки доттагІен ГІулакхаш юхаметтаттадар Турцен Советски Союзен хІлкъий овлангарча хьаштаца маяккар хургдар.

А. МАТВЕЕВ.
(АПН).

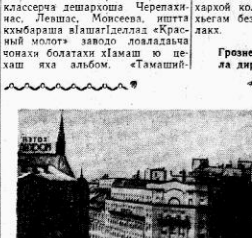

Югославе Социалистически Федеративни Республика столица город Белград.

ТАНЮГ—ТАСС сурт.